

2025-06-09

Justitiedepartementet

Ju2025/00812

ju.remissvar@regeringskansliet.seju.L7@regeringskansliet.se

Politiska Avdelningen

IOGT-NTO Remissyttrande över ”Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd” (SOU 2025:33)

1 Om IOGT-NTO

IOGT-NTO är Sveriges största nykterhetsorganisation. Vi är en ideell, partipolitiskt- och religiöst obunden organisation och folkrörelse. Tillsammans med våra barn- och ungdomsverksamheter har vi 35 000 medlemmar engagerade i lokalföreningar över hela landet. Genom våra verksamheter och vårt påverkansarbete minskar vi skadorna av alkohol och droger och inspirerar till en drogfri livsstil.

2 Inledning

IOGT-NTO har tagit del av betänkandet SOU 2025:33 – ”Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd” och vill lämna ett antal synpunkter på utredningen, med ett särskilt fokus på att ”substansmissbruk” föreslås utgöra bristande vandel och därmed ligga till grund för vägran till eller återkallelse av uppehållstillstånd.

IOGT-NTO avstyrker att alkohol- och narkotikamissbruk ska vara en tillräckligt självständig grund för att antingen neka till, eller återkalla uppehållstillstånd inom ramen för vandelsprövning.

- IOGT-NTO ser det som centralt att värna principer om likabehandling och rätt till vård oavsett en människas ursprung.
- IOGT-NTO önskar se en utveckling av stödinsatser för personer i/med olika typer av substansberoende, oavsett bakgrund.
- IOGT-NTO vill poängtera att det är viktigt och centralt att hålla isär socialpolitik och migrationspolitik, framför allt när det handlar om folkhälsa och beroendesjukdomar.

3 Missbruk som ett hälsoproblem

IOGT-NTO ser det som problematiskt att utredningen ser på substansberoende som ett sätt att definiera bristande vandel. I praktiken innebär det att den som har ett alkohol- och/eller narkotikamissbruk kan anses ha en dålig karaktär som person eller en låg moral. Det hela leder till en olycklig förskjutning av beroendet till att ses som ett moraliskt fel, i stället för ett samhällsproblem som kräver politiska insatser. IOGT-NTO vill understryka att

substansberoenden – inklusive alkohol- och narkotikaberoende är tillstånd som kräver vård och stödinsatser.

4 Tillgång till vård och insatser får ej förhindras

IOGT-NTO möter dagligen människor i vår verksamhet med erfarenhet av flykt, trauman och beroende. Att klassa beroende som en grund till vandel kommer leda till att fler personer drar sig undan vård, isolerar sig från samhället och kommer längre från hjälpen de behöver. Därför är det viktigt att dessa människor inte även riskerar att bli utvisade genom en godtycklig rättsordning.

I arbetet med remissvaret har förbundsordförande Lucas Nilsson fattat beslutet. Politisk sekreterare Ponthus Jessmor har varit föredragande. I den slutläggande handläggningen har även drogpolitisk chef Emil Juslin deltagit.

IOGT-NTO

Stockholm 2025-06-09

Lucas Nilsson

Förbundsordförande